

Рекреаційно - туристичний потенціал лісових земель Слобожанщини

М. Є. Трофименко, В. К. Орловський, *Харківський державний
проектно-вишукувальний інститут "Харківдінпроагроліс"*

За туристичним районуванням України, Харківська область належить до Східного підрайону Центрального туристичного району України, який є потенційно багатим на туристичні ресурси. Для організації рекреаційної діяльності область має сприятливі кліматичні та бальнеологічні властивості місцевості, значний рекреаційний потенціал лісів, річок та водоймищ, а також туристичні ресурси, пов'язані з існуванням пам'яток історії, культури та природи.

Найбільш поширеними та доступними для населення, є лісові та водні ресурси. Площа вкритих лісом земель області становить 395 тис. га. Майже половина з них, це лісові масиви вздовж річок Сіверський Донець та Красний Оскіл, в яких історично сформувалися Печенізька, Чугуївська, Зміївська, Ізюмська та Краснооскільська зони рекреації.

Лісові біогеоценози є одними з важливіших структурних елементів ландшафту, що найбільш сприятливі для організації відпочинку та оздоровлення населення. За даними С. Генсирука (Київ - 1984) з загальної площі рекреаційних територій України, вкриті лісом землі становлять майже 82%. За даними Українського науково-дослідного інституту лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г.М.Висоцького (Харків - 1988), такі насадження створюють сприятливий мікроклімат, позитивний емоційно-психологічний вплив і формують комфортні умови для відпочинку.

Згідно Генеральній схемі рекреаційного влаштування лісів Харківської області (Харківдінпроагроліс - 1994), природна допустима ємкість лісових угідь області становить 1331 тис. чол. при масовому організованому відпочинку і 772 тис. чол. при самодіяльному туризмі. Загальна чисельність установ відпочинку на території області - 298, з них на землях лісового фонду - 190, місткість усіх закладів відпочинку - 171 тис. місць. Розрахункова потреба населення у місцях позаміського відпочинку становить 559 тис, в т. ч. довгострокового стаціонарного перебування - 271,5 тис. місць. За розрахунками, чисельність неорганізованих відпочиваючих у лісах області може становити 1650 тис. чол. Ємність відповідним чином облаштованих місць відпочинку у рекреаційних зонах, значно вища ніж на не організованих територіях. Якщо у природних умовах гранично допустимі навантаження становлять 3-8 люд./годину/га, то на впорядкованих ділянках, такі навантаження можуть сягати 40-60 люд./годину/га (Н. Абесінова, Київ-1980)

Одним з видів історико-культурних туристичних ресурсів, є природозаповідні об'єкти, пристосовані до масового відвідування населенням. На Харківщині утворені Національний природний парк «Гомільшанські ліси», регіональні ландшафтні парки «Печенізьке поле»,

«Великобурлуцький степ», «Ізюмська лука». Для туристично-екскурсійної діяльності та короткочасного відпочинку використовуються парки пам'ятки садово-паркового мистецтва України: «Шарівський парк», «Наталіївський парк», «Старомерчанський парк», «Краснокутський дендропарк»

За висновками наукових розробок (Д. Заставний, Львів - 1998), Харківський регіон відноситься до територій з високим рівнем природно-рекреаційного потенціалу місцевості відносно інших природних ресурсів. Високий економічний потенціал області та щільність населення, сприяє розвитку внутрішнього туризму, а близькість державного кордону та транзитний статус області, обґрунтовує доцільність міжнародного туризму.

Згідно діючого законодавства землі рекреаційного призначення можуть бути у державній, комунальній та приватній власності, що значно розширює можливості рекреаційного природокористування. Капіталовкладення у туристичну галузь повинні базуватися на економічних розрахунках з врахуванням потенційних природних можливостей регіону, стану економіки, рівня матеріального забезпечення населення і направлятися на створення об'єктів як зовнішнього так і внутрішнього туризму.